

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se
ulf.olvsson@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-03-25

**REMISSYTTRANDE;
Promemorian Nedstängningsstöd
(Ert diarienummer Fi2021/01206)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 440 medlemsföretag med runt 8 090 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad promemoria och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Det föreslagna nedstängningsstödet

I promemorian föreslås att ett nedstängningsstöd i form av ett förstärkt omställningsstöd införs för det fall regeringen beslutar om tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19.

Nedstängningsstödet föreslås få i huvudsak samma reglering som gäller enligt befintliga förordningar om omställningsstöd, främst förordning (2021:194) om omställningsstöd till vissa särskilt drabbade företag som gäller för perioden juni–juli 2020. Nedstängningsstödet anges vara mer förmånligt och ersättning föreslås kunna ges med upp till 100 procent av de fasta kostnaderna.

Enligt förslaget krävs för att vara berättigad till ersättning att företaget har varit förhindrad att bedriva verksamhet till följd av föreskrifter om förbud eller nedstängning som regeringen meddelat och som ska underställas riksdagen eller motsvarande beslut om nedstängning som länsstyrelsen beslutat i enskilda fall. Rätt

till stöd förutsätter att företagets nettoomsättning för stödperioden minskat med minst 25 procent i förhållande till omsättningen för referensperioden på grund av att företaget varit förhindrat att bedriva sin verksamhet till följd av nedstängning.

Det föreslås att löner ska utgöra en fast kostnad, till skillnad från vad som gällt vid tidigare omställningsstöd.

Stöd ska enligt förslaget ges med sammanlagt maximalt 75 miljoner kronor per månad och företag och ansökan om stöd ska ges in till Skatteverket.

Visitats synpunkter på förslaget

Olika restriktioners påverkan på företagen i besöksnäringen

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som redan har införts i samband med denna. Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten med bl.a. nu gällande krav att alla serveringsställen ska stänga för förtäring på stället kl. 20.30, förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt förordningen (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol och dess nu gällande förbud mot att servera alkoholdrycker mellan klockan 20.00 och 11.00.

Sedan den 24 november 2020 gäller en huvudregel om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare tills vidare inte får hållas inom Sverige. Denna reglering finns numera i förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det tidigare gällande undantaget från deltagarbegränsningen vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som hålls på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har upphört. Undantaget för så kallade arrangemang med sittande publik och möjligheten att då tillåta högst 300 deltagare kvarstår däremot i förordningen. Vid allmänna sammankomster för religionsutövning som hålls med anledning av dödsfall – det vill säga begravningar – får antalet deltagare vara högst 20.

Härutöver har länsstyrelserna meddelat föreskrifter om en begränsning till högst åtta deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inom länet, även vid så kallade arrangemang med sittande publik.

Begränsningarna av antalet deltagare vid offentliga tillställningar har i praktiken medfört ett näringsförbud för bl.a. landets nöjesparker, då de som tivolinöjen är att betrakta som offentliga tillställningar.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har mycket stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och ytterligare åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Visita och våra medlemsföretag har nu i drygt ett års tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller och vi ser detta som en självklar och viktig uppgift.

Det företagen nu så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett så normalt och fungerande sätt som möjligt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitas medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten, dvs. i praktiken ett näringsförbud.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig plan framåt från såväl politiken som från myndigheterna samt ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Restriktioner får inte vara mer ingripande än nödvändigt och behovet av dem måste omprövas löpande

Visita vill betona den stora vikten av att nödvändigheten av olika typer av restriktioner samt omfattningen av och innehållet i dem alltid övervägs mycket noggrant. Mer omfattande och långtgående restriktioner än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning måste undvikas. Och på motsvarande sätt som det måste ske en noggrann avvägning av behovet av införande av olika restriktioner är det av stor vikt att de också bedöms och omprövas löpande.

Så snart regler som på olika sätt begränsar eller hindrar verksamheterna inte längre kan motiveras måste de också upphävas.

Restriktioner måste åtföljas av direkt stöd till företagen

Det föreligger ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringen, för att stötta dem igenom krisen och rädda arbetstillfällena. De restriktioner som har införts under coronapandemin har drabbat företagen enormt hårt och omedelbart. Förbudet mot alkoholservice, kravet på stängning av serveringsställen för förtäring på stället kl. 20.30, regeln om att gäster måste sitta en och en på serveringsställen vid handelsplatser och begränsningarna av antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar har i praktiken inneburit ett näringsförbud för många företag. Det är nödvändigt att de drabbade företagen ersätts för den skada som dessa restriktioner har åsamkat dem.

De stödåtgärder som hittills har införts har haft uppenbart svårt att nå ut till företagen i besöksnäringen och efter att olika typer av restriktioner den senaste tiden har skärpts ytterligare är läget än mer akut. Sverige står inför en reell risk för massarbetslöshet, inte minst bland unga och utlandsfödda, mot bakgrund av hur restriktionerna slår mot besöksnäringen. Det är – för att rädda jobb och företag från ytterligare förödande konsekvenser – av största vikt att omgående införa ett effektivt och välfungerande ersättningssystem.

Förutsättningarna för att erhålla nedstängningsstöd

Enligt Finansdepartementets förslag ska nedstängningsstöd i form av förstärkt omställningsstöd kunna ges till företag om en del av nedgången i nettoomsättningen – motsvarande minst 25 procent av referensperiodens nettoomsättning – är direkt orsakad av att företaget inte har kunnat bedriva sin verksamhet i samma omfattning som tidigare till följd av

1. föreskrifter om förbud eller nedstängning som regeringen har meddelat med stöd av 7 § andra stycket, 8 § andra stycket, 9 § andra stycket, 10 § andra stycket, 11 § andra stycket eller 12 § lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19,
2. beslut om förbud eller nedstängning i enskilda fall meddelade av länsstyrelsen enligt 16 § samma lag, eller
3. föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda som regeringen har meddelat med stöd av 11 § andra stycket lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Stöd skulle därmed kunna utgå om regeringen med stöd av lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 meddelar föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas, föreskrifter om att platser för fritids- eller kulturverksamhet ska hållas

stängda, föreskrifter om att handelsplatser ska hållas stängda, föreskrifter om att kollektivtrafik och inrikes flygtrafik inte får bedrivas, föreskrifter om förbud mot användning och upplåtelse av platser för privata sammankomster eller föreskrifter om förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde. Vidare skulle stöd kunna aktualiseras om en länsstyrelse i enskilda fall besluta om särskilda begränsningar enligt nyss nämnd lag samt om regeringen med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen meddelar föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda.

Finansdepartementet anger i promemorian att nedstängningsstödet omfattning bör motsvara de föreskrifter som ska underställas riksdagens prövning, dvs. de föreskrifter som innebär de mest ingripande åtgärderna. Det innebär att föreskrifter som inte behöver underställas riksdagen inte skulle medföra en rätt till nedstängningsstöd. Exempelvis en begränsning av antalet deltagare vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 behöver inte underställas riksdagen och skulle därmed inte medföra rätt till omställningsstöd. Det krävs enligt förslaget även att företaget rent faktiskt har blivit föremål för en nedstängning genom en föreskrift från regeringen. En indirekt påverkan på ett företag på grund av ett annat företags stängts ned är enligt promemorian inte tillräckligt för att kvalificera för nedstängningsstödet.

Visita anser att det föreslagna stödets räckvidd är långt ifrån tillfredsställande. Det är förvisso välkommet och nödvändigt att det införs ett stöd till företagen i händelse av nedstängningar av verksamheter enligt lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 eller lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Dock måste ett sådant stöd även omfatta andra ingripande åtgärder än en ren nedstängning av verksamheter.

Såsom det nu framlagda förslaget är utformat inträffar ingen rätt till stöd exempelvis vid begränsningar av verksamheternas öppettider. Även begränsningar av öppettider innebär i praktiken en partiell nedstängning som slår oerhört hårt mot företagen och rimligen måste medföra ett direkt stöd till dem. Exempel på nu gällande och mycket allvarliga begränsningar som inte skulle medföra rätt till nedstängningsstöd enligt Finansdepartementets förslag är den nu gällande förordningen (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol från kl. 22.00 och bestämmelsen om att serveringsställen måste stänga för förtäring på stället kl. 20.30 i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Inte heller regeringens föreskrifter om begränsningar av antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar enligt förordningen om särskilda begränsningar för att förhindra

spridning av sjukdomen covid-19 eller länsstyrelsernas ytterligare begränsningar vid sådana arrangemang skulle omfattas av stödet. Detta är orimligt och oacceptabelt.

Förutsättningarna för att erhålla stödet måste utformas så att företagen får rätt till ersättning även vid begränsningar av öppettider och andra begränsningar som medför att möjligheterna att bedriva verksamheten kraftigt begränsas. Exempelvis måste begränsningar i tillåten tid för alkoholserving, krav på stängning av serveringsställen vid visst klockslag och begränsningar av tillåtet antal besökare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar – som kraftigt påverkar bl.a. nöjesparker, konsertarrangörer, nattklubbar – medföra rätt till stöd.

Stöd måste också kunna utgå retroaktivt till de företag som under lång tid nu har drabbats av restriktioner av ovan beskriven typ.

Det finns i många fall betydande svårigheter för exempelvis restauranger att ta del av andra stödformer i tillräcklig omfattning då ersättningsnivåerna ofta blir alltför låga. Därför sätter många företag sitt hopp till att åtminstone bli ersatt för den direkta ekonomiska skadan som de partiella nedstängningarna har orsakat.

Det bör noteras att det vore förhållandevis enkelt för företagen att styrka den förlorade omsättningen efter ett visst klockslag i förhållande till exempelvis motsvarande dag föregående år eller för de som saknar relevant referensperiod föregående år i jämförelse med exempelvis ett genomsnitt av motsvarande vardag under två månader innan restriktionerna trädde i kraft (mars 2020).

Nedstängningsstödet utformning

Enligt Finansdepartementets förslag ska stödet baseras i huvudsak på de regler som gäller för omställningsstödet enligt den befintliga förordningen om omställningsstöd till vissa särskilt drabbade företag. Respektive kalendermånad under perioden ska utgöra en separat stödperiod. Referensperioden ska vara motsvarande period 2019. Rätt till stöd förutsätter enligt förslaget att företagets nettoomsättning för stödperioden minskat med minst 25 procent i förhållande till omsättningen för referensperioden som en direkt orsak av att företaget inte har kunnat bedriva sin verksamhet i samma omfattning som tidigare till följd av en nedstängning.

Rätten till stöd förutsätter vidare att företagets nettoomsättning uppgick till minst 180 000 kronor under det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 maj 2020. Subventionsgraden motsvarar den del av omsättningstappet som beror på nedstängningen och stöd ska kunna ges med högst 75 miljoner kronor per företag och månad.

I stort utformas nedstängningsstödet som ett förstärkt omställningsstöd. Det överhängande problemet är, som sagts ovan, att det endast kan utgå till följd av nedstängning med stöd av vissa lagar om besluten underställs riksdagen. Den ekonomiska skadan, vilket måste vara det centrala problemet, uppstår dock oavsett dessa avgränsningar. Av den anledningen riskerar detta stöd att inte få någon som helst effekt för de företag som redan varit partiellt eller helt nedstängda med stöd av andra lagar. Stödet **måste** därför vidgas till alla typer av nedstängningar/begränsningar med anledning av Corona.

Utöver denna huvudkritik anser Visita att det finns stora svårigheter med utformningen av det föreslagna stödet. I huvudsak sammanfaller de med de brister som nuvarande omställningsstöd redan har.

- Den föreslagna stödperioden föreslås vara en kalendermånad. Detta är i Visitas mening en alltför enkel utformning som riskerar att minska antalet företag som träffas av stödet av en mängd anledningar.
 - o Grundkravet är att restriktionen lett till en minskning med minst 25 procent av referensperiodens omsättning. Ingen vet idag hur lång och när i tiden en nedstängning kan inträffa. En nedstängning som motsvarar 25 procent av en månad och sträcker sig över ett månadsskifte gör att företagen i praktiken inte kommer att få ersättning för någon av månaderna. Eftersom det inte bör vara svårt för ett företag att styrka hur stort omsättningsbortfallet är per dag och sedan periodisera kostnaderna till dessa dagar framstår detta stelbent en stelbent och onödig konstruktion som löper stor risk minska det berättigade stödet.
- Den föreslagna referensperioden föreslås vara motsvarande period 2019.
 - o Detta gör att företag som inte hade någon omsättning för två år sedan i praktiken inte kan få stöd, vilket givetvis är en orimlig konkurrensnedvridning till nackdel för företag som med stor sannolikhet är livskraftiga i ett normalläge. Detta är företag som redan uteslutits från de allra flesta stödåtgärder och tvingats se en stegrande risk för att sina investerade medel brinner inne.
 - o Visita anser att det måste finnas alternativa beräkningsgrunder för företag som av olika anledningar saknar relevanta referensperioder 2019. Dessa finns beskrivna i, av Visita, tidigare ingivna remisser på omställningsstöden. Ett exempel är att dessa kan få tillämpa en referensperiod som motsvarar omsättningen innan restriktionerna utfärdades i mars 2020. Om sådan också saknas kan man istället utgå

ifrån det genomsnittliga omsättningsbortfallet för motsvarande verksamhet inom samma kommun.

- Enligt förslaget ska lönekostnader anses vara en fast kostnad i motsats till hur det ligger till i omställningsstödet.

Visita menar att begreppet ”lönekostnader” bör omfatta alla kostnader som utgår i proportion till den faktiska lönen, såsom exempelvis kollektivavtalade pensionsförsäkringar, sjuklön och semesterersättning. Detta eftersom de rent faktiskt utgör en del av den kostnad som arbetsgivaren har för sina anställda. I annat fall finns risk att företag av försiktighet gör sig av med mer personal än vad de annars skulle göra, allt annat lika, eftersom de inte får full täckning för kostnaden. Dessutom missgynnas arbetsgivare med kollektivavtal jämfört med ej anslutna företag om exempelvis kostnad för avtalspension inte ersätts.

- Indirekt påverkan ska inte kunna kvalificera till stöd, enligt förslaget.
 - o Visita menar att detta är en onödigt restriktiv hållning. Det finns många exempel på företag vars verksamhet är 100 procent beroende av att en annan verksamhet är aktiv. Exempelvis personal-/universitets-/flygplatsrestauranger. I dessa fall måste ersättning kunna utgå även om verksamheten som sådan inte är formellt nedstängd. Det finns för dessa företag inget annat sätt att skaffa intäkter.

Visita tillstyrker taknivån på 75 miljoner kronor per företag och månad, att vinstutdelning inte bör utesluta stöd samt att lönekostnader ska ersättas såsom en fast kostnad.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist